

Asia: VN/31464/2023

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annettujen valtioneuvoston asetusten muuttamisesta

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksu

Lausuntonne yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamisesta 45 euroon opintopisteeltä (nykyisin 15 euroa/opintopiste). Jatkossakin korkeakoulu voi päättää myös tätä matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta.

Enimmäismaksun korottaminen vastaamaan paremmin koulutuksen tuotantokustannuksia on ymmärrettävää, mutta sillä voi olla kielteisiä vaikutuksia sote-alalla. Kuten OKM:n perustelumuistiossa todetaan, avoin ammattikorkeakouluopetus on erityisen merkittävä julkisen sektorin jatkuvan oppimisen koulutusmuoto. Nykyisen sote-lainsäädännön perusteella vastuu jatkuvan oppimisen kustannuksista on sote-ammattilaisten työnantajalla, käytännössä siis hyvinvointialueilla.

Henkilöstön koulutusmäärärahat julkisessa terveydenhuollossa ovat olleet niukat jo ennen sote-uudistusta. Uudistusten jälkeen hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet ovat osoittautuneet mittaviksi ja sopeuttamistoimia on jouduttu tekemään laajasti. On erittäin epätodennäköistä, että koulutusmäärärahat sote-alalla paranisivat lähivuosina.

Avoimen ammattikorkeakouluopetuksen kallistuminen voi vaikuttaa kielteisesti sote-ammattilaisten mahdollisuuteen hyödyntää avointa korkeakouluopetusta jatkuvan oppimisen väylänä. Alan matalan palkkatason vuoksi sote-alan henkilöstöllä ei useinkaan ole taloudellisia mahdollisuuksia osallistua kustannuksiltaan huomattavasti nykyistä kalliimpaan opetukseen. Jos ammattikorkeakoulut alkaisivat periä selvästi nykyistä korkeampaa hintaa sote-alan avoimen korkeakoulun opintotarjonnasta, johtaisi se todennäköisesti osallistujamäärien vähentymiseen.

Huomioiden nykyiset henkilöstön riittävyyden haasteet sote-alalla, ei jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia tulisi heikentää. Sote-aloilla jatkuva oppiminen on paitsi lakisääteinen velvollisuus, myös keskeinen veto- ja pitovoimatekijä työpaikoilla.

Lisääajan hakemista ja uudelleenkirjautumista koskevat maksut yliopistoissa

Lausuntonne yliopistojen maksuasetukseen ehdotetuista em. muutoksista.

Ei huomautettavaa.

Avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen liittyvät kehittämistarpeet

Muu palautteenne ehdotuksista? Mitä muita kehittämistarpeita näette liittyvän avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen?

Avoimen ammattikorkeakoulun opetustarjonnalla on merkitystä myös ammatillisen täydennyskoulutuksen näkökulmasta. Ammattialojen kehittyessä aiemmin tutkintonsa suorittaneilla on usein tarve päivittää osaamistaan, jolloin avoimen ammattikorkeakoulun opetustarjonta voi olla hyvinkin relevanttia työelämässä toimiville asiantuntijoille. Ammattikorkeakoulut järjestävät toki myös ammatillista täydennys- ja erikoistumiskoulutusta, mutta nämä ovat usein teemoiltaan toisenlaisia ja kustannuksiltaan sote-alan ammattilaisten ja näiden työnantajien ulottumattomissa. Avoin korkeakouluopetus ja ammattikorkeakoulujen järjestämä täydennys- ja erikoistumiskoulutus täydentävät toisiaan.

Avoimen ammattikorkeakoulun opetustarjonnan tulisi polkuopiskelun ohella tyydyttää myös työelämän osaamistarpeita. Opetuksen tuotantokustannusten siirtäminen enenevissä määrin osallistujien ja heidän työnantajiansa vastuulle vähentää todennäköisesti jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia, joka näkyy työelämässä osaamisen kehittämisen ja ylläpitämisen heikentymisenä.

Jossain määrin voidaan kenties luottaa siihen, että kysyntä ja tarjonta kohtaavat myös avoimen korkeakoulun opetustarjonnassa, mutta riskinä on että hintojen nousua seurannut osallistujamäärien vähentäminen johtaa koulutuksen loppumiseen ja siten koulutustarjonnan niukkenemiseen. Jos ei ole kysyntää, ei synny myöskään tarjontaa. Tämä olisi päinvastainen vaikutus uudistuksen tavoitteisiin nähden.

Asetuksen valmistelussa on huomioitu niukasti julkisen sektorin tämänhetkinen taloustilanne. Etenkin sote-alalla hyvinvointialueiden taloust on erittäin huono, joten koulutusmäärärahojen nostamiselle ei todennäköisesti ole lähivuosina mahdollisuuksia. Avoimen korkeakouluopiskelun kallistuessa sote-alalla ei todennäköisesti ole mahdollisuutta hyödyntää opetustarjontaa yhtä paljon kuin aiemmin, jolloin avoimen ammattikorkeakoulun opetustarjonta pelkistyisi lähinnä polkuopinnoksi tutkintokoulutuksiin.

Vaikutusarviontia tarkentavat kysymykset korkeakouluille

1. Kuvatkaa korkeakoulunne nykyinen avoimen korkeakouluopetuksen hinnoittelukäytäntö.

-

2. Miten arvoitte asetusmuutoksen vaikuttavan hinnoittelukäytäntöönne?

-

3. Miten arvioitte asetusmuutoksen mahdollistaman uuden enimmäismaksun vaikuttavan avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaanne eri koulutusaloilla? Mille uusille aloille arvioitte enimmäismaksun nostamisesta johtuen käynnistävänne avointa korkeakouluopetustarjontaa?

-

4. Mitä vaikutuksia arvioitte enimmäismaksun nostamisella olevan avoimen väylän opintoihinne / polkuopintoihinne (esim. suoritusmäärät, kriteerit, hinnoittelu)?

-

Korpi Juho
Suomen Fysioterapeutit ry